

Erfaringer fra tilsyn

Marte Bergesen Tennfjord, revisjonsleder/rådgiver

Bente Westrum, ass. fylkeslege

Fylkesmannen i Innlandet

24. jan 2020

Fylkesmannens hovedinntrykk - KBP

- Kommunene har blitt mye flinkere på å etterleve krav i H-ROS. Minimumsparagrafene §2 d og e, som omhandler sårbarhetsvurderingene, er mest utfordrende å etterleve.
- Noen kommuner mangler en plan for oppfølging (tiltaks- og handlingsplan) av H-ROS, eller er ikke klar over at dette er et krav.
- Kommunene er ikke flinke nok til å lære opp ansatte som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering for å sikre at de har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Flere kommuner har et system for opplæring. Systemet er derimot ikke dokumentert, noe som er kilde til avvik.
- Alle kommuner øver, men øvingsfrekvensen er varierende.
- Flere kommuner har ikke gjennomført skriftlige evalueringer etter øvelser.

Fylkesmannens hovedinntrykk - HB

- Enkelte kommuner har ikke kommuneoverlegen med som fast medlem av kriseledelsen. Kommuneoverlegen er kommunes medisinskfaglige rådgiver både i fred, krise og krig.
- Få kommuner var klar over de lovgitte fullmaktene til kommunestyret og kommuneoverlegen ved hendelser som truer befolkningens liv og helse.
- Kun 2 av 7 kommuner som hadde tilsyn med helseberedskap i fjor hadde ROS-analyse for helse- og omsorgstjenesten. Ingen hadde ROS-analyse av miljørettet helsevern og smittevern.
- Få kommuner hadde prosedyrer og tiltak for omstilling av drift i helseberedskapsplanen. Ingen hadde prosedyrer som var utarbeidet med bakgrunn i ROS-analyse for enten helse- og omsorgstjenestene, miljørettet helsevern og smittevern.
- Ingen hadde informasjonstiltak i helseberedskapsplanen.

Erfaringer fra pilottilsynene

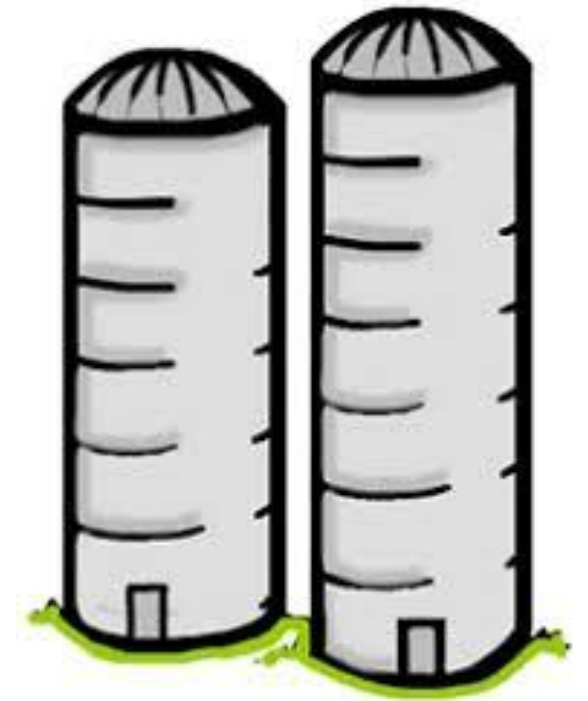
- Mye lowerk og mange revisjonskriterier – selv med avgrensede tema for tilsyn.
- Det ene temaet for tilsyn, «ROS-analyser som grunnlag for beredskapsplanlegging» forutsetter at det foreligger ROS-analyser innen helseberedskap.
- Høye krav til kommunene – spesielt innenfor ROS-analyse
- Det er viktig med internt kommunalt samarbeid mellom kommuneoverlegen og kommunen om etterleving av kravene.
- Det er viktig å ha fokus på de groveste manglene – eks. manglende ROS og beredskapsplaner.

Bort med silotekning – utnytt ressursene!

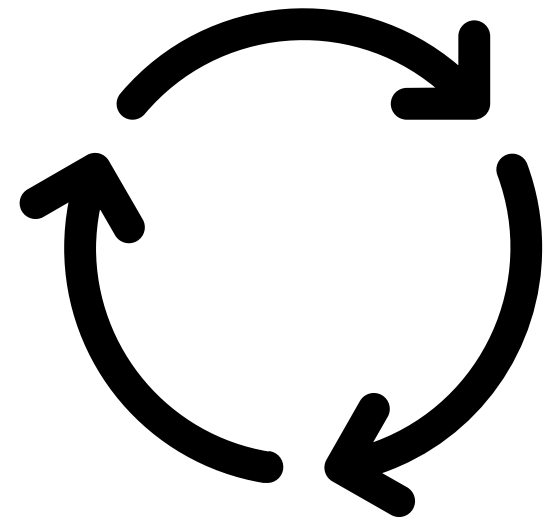
- Lowerket legger opp til og krever at ulike virksomhetsområder, enheter og nivå i kommunen samarbeider om etterlevelsen av lov- og forskriftskravene.
- EKS. Beredskapskoordinatoren sitter på mye kompetanse om ROS-analysemetodikk som kan utnyttes i utarbeidelsen av ROS-analyse for helse- og omsorgstjenesten, miljørettet helsevern og smittevern.
- EKS. Beredskapskoordinatoren bør involveres i utarbeidelsen av areal- og reguleringsplaner med krav om gjennomføring av ROS-analyse, og kobling til H-ROS.
- EKS. Helsepersonell i kommunens helse- og omsorgstjenester har stor kunnskap om prosedyrer og tiltak for å reduserer risiko. Involvér dem i utviklingen av helseberedskapsplanverket!

Kontinuitetsplanlegging

- Flere kommuner har ikke stedfortredere til de faste medlemmene i kriseledelsen. Plan for kriseledelsen må også inkludere en plan for fravær. Alle bør ha en stedfortreder – også beredskapskoordinator!
- Flere kommuner har ikke en plan for hvordan kriseorganisasjonen skal opprettholdes ved f.eks. ekom-bortfall eller strømbrudd. Flere mangler eksempelvis;
 - Alternative lokasjoner for kriseledelsen
 - Beskrivelser av kommunens sambands- og kommunikasjonsutstyr.
 - Plan for manuell loggføring.

Deltakere – hvem og hvorfor?

Kommunal beredskapsplikt

- Ordfører
- Kommunedirektør/Administrasjonssjef/
Rådmann
- Beredskapsleder/-koordinator
- Informasjonsansvarlig
- Kommunalsjef eller tilsvarende med ansvar for kommuneplan

+ Helseberedskap

- Kommunalsjef med ansvar for helse og omsorg
- Kommuneoverlege
- Leder for hjemmetjenesten
- En sykepleier i turnus på døgninstitusjon
- Eventuelt andre som er sentrale i arbeidet med kommunens beredskapsplanlegging.

Dokumentasjon – Kommunal beredskapsplikt

- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) (med alle vedlegg, eksempelvis analyseskjema)
- Dokumentasjon på forankring av helhetlig ROS-analyse i kommunestyret
- Invitasjon til eksterne aktører om deltakelse i arbeidet med helhetlig ROS-analyse
- Plan for oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunen, og dokumentasjon på at planen er fulgt opp gjennom tiltak (for eksempel i økonomiplan eller andre dokumenter)
- Langsiktige mål, strategier og prioriteringen for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i kommunen (eksempelvis årshjul for kommunens arbeid med beredskap)
- Samfunnsdelen av gjeldende kommuneplan
- Kommunens planstrategi
- Kommunens politiske og administrative delegeringsreglement

...fortsetter

- Overordnet beredskapsplan (med alle vedlegg og delplaner, eksempelvis plan for krisekommunikasjon, og ressurs- og varslingslister)
- Evalueringsrapporter fra uønskede hendelser i kommunen som har skjedd etter sist tilsyn, og dokumentasjon på system/prosedyrer for å følge opp slike hendelser
- Evalueringsrapporter fra øvelser som er gjennomført etter siste tilsyn
- Eventuelle rapporter fra kommunens egenkontroll av samfunnssikkerhet og beredskap
- Kommunens årsrapport
- Organisasjonskart for kommunen
- Navn og stilling på personer som kommunen mener er aktuelle for intervju, se listen ovenfor.

Dokumentasjon – +Helseberedskap

- ROS-analyser for helse- og omsorgstjenestene, miljørettet helsevern og smittevern.
- Plan for helsemessig og sosial beredskap, miljørettet helsevern og smittevernplan, inkludert pandemiplan
- Dokumentasjon på fastsetting av plan for helsemessig og sosial beredskap i kommunestyret
- Beredskapsplaner innen helse- og omsorgstjenestene (eksempelvis beredskapsplaner på sykehjem og innen hjemmebaserte tjenester)

Rammer for tilsynet

- Kommunen blir varslet om tilsynet
- Kommunen sender over etterspurt dokumentasjon
- Tilsynsdag
 - Åpningsmøte
 - Individuelle intervjuer
- Fylkesmannen lager foreløpig rapport
- Sluttmøte via Skype – felles gjennomgang av foreløpig rapport
- Fylkesmannen lager endelig rapport

Dette er ikke en kunnskapstest!

- Målet med å intervjuere dere er å innhente informasjon, slik at vi får et mest mulig riktig og sant bilde av forholdene.
- Fylkesmannen har valgt personer fra forskjellige posisjoner som uavhengig av hverandre, kan bidra til beskrivelsen av hvordan kommunens praksis er, inkludert hvordan den styres og følges opp.
- Én og én person intervjues for seg. Dette gjøres for å legge til rette for mest mulig åpenhet i intervjusituasjonen og for å unngå at ukjente bindinger og relasjoner påvirker informasjonsinnhentingene. Eventuell manglende overensstemmelse i opplysninger fra ulike personer er viktig å få frem.
- Våre vurderinger vil normalt bygge på flere kilder og ikke på enkeltutsagn.
- Vet man ikke, så vet man ikke – kan noen andre vite det?

Tema for tilsynet – Hva undersøkes?

- **Tema 1:** Kommunen har beredskapsplanverk som etterlever krav i lov og forskrift. Dette er avgrenset til:
 - Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse).
 - Plan for oppfølging av helhetlig ROS-analyse.
 - Overordnet beredskapsplan.
 - ROS-analyser for helse- og omsorgstjenestene, miljørettet helsevern og smittevern.
 - En plan for helse- og omsorgstjenestene, miljørettet helsevern og smittevern.

Hva undersøkes? Forts.

Tema 2: Kommunen har systemer for å sikre håndteringsevne, kvalitet og læring i beredskapsorganisasjonen. Dette er avgrenset til:

- Et system for opplæring av ansatte som har en rolle i kommunens krisehåndtering.
- Gjennomført øvelser.
- Evaluert øvelser og uønskede hendelser.

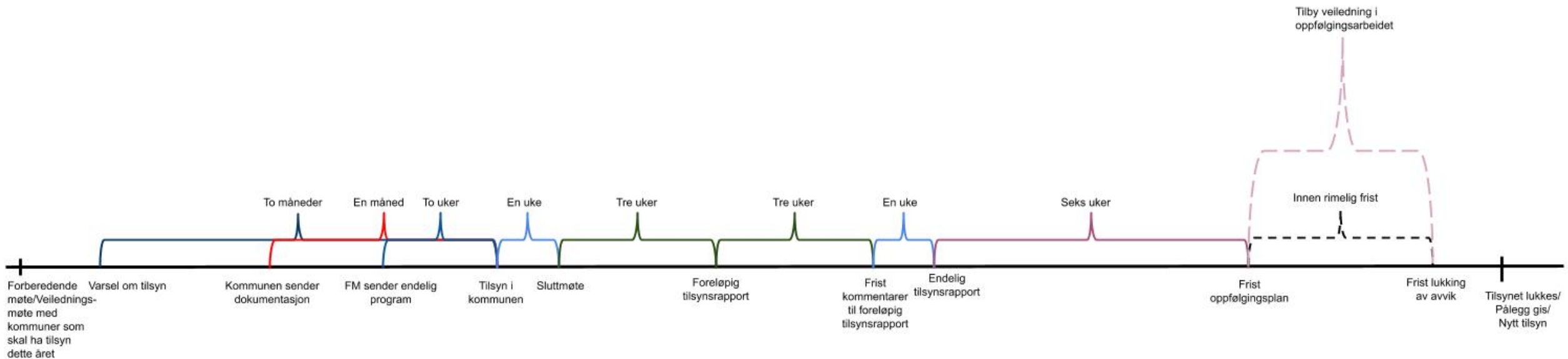

Etter tilsynet – Hva nå?

- Kommuner som får avvik må etter å ha mottatt endelig rapport sende en plan for oppfølging. Frist for innsending er seks uker.
- Plan for oppfølging skal inneholde informasjon om følgende;
 - Hvordan avvik skal lukkes
 - Hvem som har ansvar for at avvik lukkes
 - Frist som kommunen har satt seg for å lukke avvik.

Gangen i tilsynet

Hjelp og veiledning - ressurser

Kommunal beredskapsplikt

- [Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen \(DSB, 2014\)](#)
- [Veileder til krisekommunikasjon \(DSB, 2016\)](#)
- [Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt \(DSB, 2018\)](#)
- [Veiledning for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt \(DSB, 2015\)](#)

Helseberedskap

- [Rettleiar om helse- og sosialberedskap i kommunane \(Helsedirektoratet, 2009\)](#) - under revisjon
- [Pandemiplanlegging – et verktøy for kommuner og helseforetak \(Helsedirektoratet, 2019\)](#)
- [Nasjonal helseberedskapsplan \(2018\)](#)
- [Overordnede risiko og sårbarhetsvurderinger for nasjonal beredskap i helse- og omsorgssektoren \(2019\)](#)

Annet

- Fylkesmannens nettsider: www.fylkesmannen.no/sbtilsyn

Spørsmål?

Fylkesmannen i Innlandet

Facebook Fylkesmannen i Innlandet
Nettside www.fylkesmannen.no/in